

①

עין משפט
נר מצוה

המביא גט פרק ראשון גיטין

מסורת הש"ס

הש"ס

כבנתו נשק"ף גלג"ו: והיא ב"ב מנה. כן היתה סוה: חקברם אמר. קללה היא כלומר לא יעלו על לב ולא יזכרו צדוק המרדס לראיה לפי שרשעים היו שהיו מקיימין קולטם כצדק. ולר"א כלום יעורו ולא נלמד מן רשעים לפי שלא דקדקו בן אף היתה אומה לואה שמתוך שהיו רשעים לא הוכחו צדקה"ד: תנא קמא כר"א. דלמר שכיו מעט זכרתי שיהי הלך הולך דדייה ללו כמי דמי: ויש אומרים כרבנן. דדברי שכיו מעט כחמוצין וכמסורין דמי וספי' לא ממ משלה נמי יתנו לירטי מקבל כל זמן שלא חזר משלה מדקרו: כר"א. מדתלו עממא דמימיה סה לא ממ יתורו לו: מספקא להו. די כר"א אי כרבנן והיה דמימיה נמי מספקא להו אי מלוה לקיים דברי המת או לא: תני. גמולתיה דר"ש יתורו למתם ולא חתני לירטי משלה דללא מנ מסקין:

כבנתו לבתי והיא בשנים עשר מנה ומתה וקיימו הבמים את דבריה אמר להם בני רובל חקברם אמר ת"ק כר"א ור' נתן ור' יעקב נמי כר"א אע"ג דמית לא אמרין מצוה לקיים דברי המת ויש אומרים כרבנן ור' יהודה הנשיא שאמר משום ר"מ כר"א מיהו היכא דמת אמרין מצוה לקיים דברי המת והבמים אמרין יהלוקו מספקא להו וכאן אמרו שודא עדיף ור"ש הנשיא מעשה אחא לאשמעינן אבועיא להו ר"ש הנשיא נשיא הוא או משבייה דנשיא קאמר ח"ש אדמר רב יוסף הלכה כר"ש הנשיא ועדיין תיבי לך נשיא הוא או דקאמר משבייה דנשיא חקין נופא אמר רב יוסף הלכה כר"ש הנשיא והא קיי"ל דברי שביב מרע ככתובין וכמסורין דמי רב יוסף מוקי לה כבירא והא לירטי משלה קאמר "וקיי"ל מצוה לקיים דברי המת תני יהורו למשלה:

הדרן עלך המביא קמא

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

המביא גט פרק ראשון גיטין

מתוך ד"א ע"ש. ואף שהחת"ס ז"ל כתב דלא קי"ל כן, כבר דחו דבריו ז"ל דענין מחיצה הנדרסת אין לו ענין עם פלוגתא דר"י ורבנן דאתי רבים ומבטלי מחיצה, עי' שו"ת נפש חיה סי' כה. ואף שהנפש חיה מחלק בין מחיצה הניכרת לבין שאינה ניכרת, שאר האחרונים לא מחלקין בזה. עי' אמרי יושר וחזו"א. וכל שכן בכה"ג שהמדרגות נעשו לדרוס עליהן ולא נעשו לשם מחיצה כלל. וא"כ בכה"ג לענ"ד יש לחוש טובא משום מחיצה הנדרסת דלא שמה מחיצה, וא"כ אם הוא פרוץ במלואו למקום המדרגות אין להתיר לטלטל שם. ומ"מ לטלטל מהרה"ר על המדרגות בוודאי יש לחוש שלא לטלטל, דיש לחוש שמא יש עליהן דין רשות היחיד וכדעת החת"ס ז"ל דמחיצה הנדרסת היא מחיצה. ואפילו למטה מעשרה אין לטלטל, דראוי לחוש שמא יש עליהן דין חורי רשות היחיד הואיל ופתוח לו התל שלמעלה, ויש לחוש אפילו למטה מעשרה משום חורי רשות היחיד וכדעת המג"א בסי' שמ"ה. וכל שכן שיש לו למעלה גיפופין משני הצדדים בוודאי ראוי לחוש משום חורי רה"י על המדרגות, וכמו שכתבת משו"ע הרב וכו' עכ"ל.

ד. בענין גידוד חמשה ומחיצה חמשה

7 ← עוד הלכה מצינו בהלכות מחיצות ששייכת למה שנתבאר לעיל, והוא דין גידוד חמשה ומחיצה חמשה. איתא בגמ' (גיטין טו:) 'אמר רב חסדא, גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין, עד שיהא או כולו במחיצה או כולו בגידוד. דרש מרימר גידוד חמשה ומחיצה ה' מצטרפין. והלכתא מצטרפין. ופירשו שם התוס' (ד"ה גידוד) שהגמ' מדברת לענין תל ברה"ר שגבוה חמשה, והקיף על גביו מחיצה חמשה, שלמ"ד שאין מצטרפין לא חשיב רה"י לענין שבת. ועיין בספר בעקבי הצאן למו"ר הגר"צ שכטר שליט"א שדן במה נחלקו רב חסדא ואמימר. והעיר שאפשר שגידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפים רק אם הם מועילים בתורת מחיצה לצד השני, אבל אם אינם מועילים להיות מחיצה לצד השני, כה"ג פשוט שלא חשיב מחיצה לצד הראשון.

והנה בסוגיית הגמ' בגיטין שם דנה הגמ' בכמה דברים כעין זה. א. במה דקיי"ל שכדי לקיים הגט צריך או שהשליח יאמר בפני נכתב ובפני

נחתם ומועיי
קיום שטרון
חתימת אחז
משום שצרי
שכשיש ב'
]ע"י תקנת
דהיינו ב' ד
קיום החתי
וחתימת עד
ע"י שני או
דגמ' מה ד
כמו כן לענ
היחיד, או ו
או ע"י שמי
ע"י תל מוג
נחלקו רב ד
ב' האופנים
הבדלה בין
הסמוכה לו

אמנם
מאחר שאי
שלמעלה, ו
הסמוכה לו
וצפון] מוקן
שפיר הוי ו
הרוחות מה
רוחות ע"י

איתא ו
הוא משום

נחתם ומועיל מתקנת חכמים, או שהעדים יקיימו ב' החתימות שמועיל ככל קיום שטרות מדאורייתא. וקאמר רב חסדא שאם השליח אומר שראה רק חתימת אחד מן העדים, פסול אפילו אם שנים מעידים על חתימת יד שני, משום שצריך או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים. וביאור הדבר, שכשיש ב' אופנים לעשות דבר כגון בקיום שאפשר לקיים בשני אופנים [ע"י תקנת בפ"נ ובפ"נ וע"י קיום החתימות], ויש במעשה זה שני חלקים דהיינו ב' העדים, צריך או לקיים הדבר ע"י אמירת בפ"נ ובפ"נ, או ע"י קיום החתימות, ולא מהני לקיים חתימת עד אחד ע"י תקנת חכמים, וחתימת עד אחד ע"י קיום שטרות. ב. לגבי טהרת ידים שאפשר לטהרם ע"י שני אופנים, ע"י נטילת ידים, וע"י טבילה במקוה, ודנו שם (להו"א דגמ') מה הדין בנטל יד אחת בנטילה ויד שניה בטבילה. ועפ"י יש לבאר כמו כן לענין גידוד חמשה ומחיצה חמשה, שיש ב' אופנים ליצור רשות היחיד, או ע"י תל מוגבה עשרה בלי מחיצות, וכמו שביאר הרמב"ן הנ"ל, או ע"י שמקיף את המקום במחיצה, והגמ' דנה אם יכול ליצור רשות היחיד ע"י תל מוגבה חמשה בצירוף מחיצה חמשה, שהם ב' אופנים שונים. ובזה נחלקו רב חסדא ומרימר. וכיון דקי"ל לדינא כמרימר, נמצא שאפשר לצרף ב' האופנים במחיצות [ונראה טעם הדבר, שכיון שיסוד רשות היחיד הוא הבדלה בין רשות זו לרשות הסמוכה וכנ"ל, אם כן כיון שמצד רשות הסמוכה לו יש מחיצת עשר שפיר מהני גם לפנים].

אמנם נראה שאפילו אם הגידוד אינו מועיל כלום לצד שחוצה לו מאחר שאינו מוקף במחיצות המספיקות, מ"מ שפיר מועיל למקום שלמעלה, כיון שע"י הגידוד נמצא המקום שלמעלה מובדל מן הקרקע הסמוכה לו. ואפשר לומר עוד שאפילו אם חלק מן השטח [כגון צד מזרח וצפון] מוקף במחיצות, וחלק אחר [כגון צד מערב ודרום] הוא מקום גידוד, שפיר הוי רשות היחיד, כיון שסוף סוף הרי שטח קרקע זה מובדל מכל הרוחות מהשטח שסמוך לו, דהיינו משתי רוחות ע"י מחיצה ממש ומשתי רוחות ע"י גידוד.

ה. רשות היחיד עולה עד לרקיע

איתא בגמ' שבת (ז.) שרשות היחיד עולה עד לרקיע. ובפשוטו הטעם הוא משום שאומרים גוד אסיק מחיצתא. וכן מבואר ברא"ש (עירובין פ"ט

ריו
ים:
בין
ע"י
לא
צה
ות:
יש
עת
אין
זוח
זיד
יים
י"ע

זוא
דא,
או
תא:
ז"ר
לא
זטר
שה
שני,
זיכי

א.
פני

6

Blaikher, miKh a'el Shemu'el

משכיל אל דוד

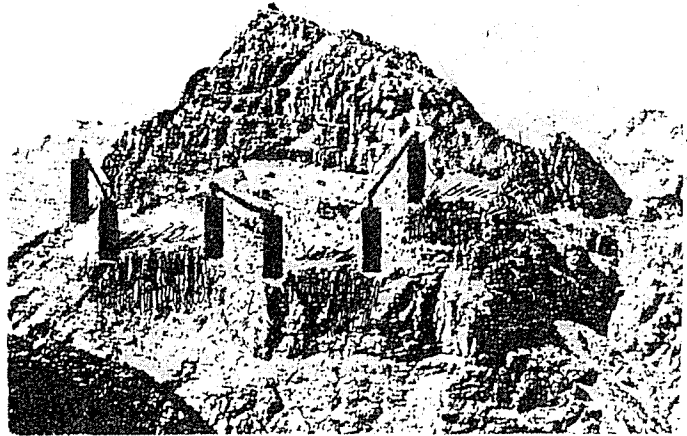
קונטרס

בהלכות עירובין
ובענינים שונים

חבר בס"ד ע"י
מיכאל שמואל בליוכר
ב"ר מרדכי צבי שליט"א

ירושלים תשמ"ח

ז). במקומות שיש פרצות בין המדרונות כנ"ל אפשר לסתום את הפרצות על ידי צורת הפתח (ציור ז'). עיין מה שכתבנו בסימן ח' בענין צוה"פ על גבי מדרונות⁹.

ציור ז'

76 ח). מחיצה או צורת הפתח המתחברים אל מדרון בצורה אנכית (ציור ח') ויש פרצה ביניהם לכאורה נראה שמודדים את הפרצה בקרקע הרשות ולא בגובה עשרה טפחים¹⁰, אולם מחיצה שמתחברת אל מדרון כהמשכו

ע' ד"ה "אחרי" שחקק מצטרף גם ברחוק יותר מג' טפחים, ודוקא תוך החקק הוא רה"י ואילו השטח שמסביב לחקק שאין לו מחיצה עשרה בינו לבין רה"ר דינו כמקום פטור, מהתורה (ולא החמירו בו אף מדרבנן) וכל שהוא מוקף כולו במחיצה אפילו פחות מעשרה הוא נטפל לרה"י כמו חורי רה"י, אבל אם אינו מוקף כולו אזי אינו נטפל לרה"י והנים אותו ככרמלית עצמה, ולא שייך לומר כאן עומד מרובה על ידי המשכת כותלי החריץ היות ואין למעלה מן המישור מחיצה בשעור עשרה אין שייך לעשות עומד מרובה דהוי כמו עומד מרובה לאויר. וצ"ב.

ולפ"ז אם אכן יש מעל המישור מדרון גבוה שחוזר וזוקף לגובה עשרה מהני ושוב אין כאן מישור כרמלית.

9. אם מעביר צורת הפתח רק על פני המישור מקצה תחתית מדרון עליון לראש המדרון התחתון אין כאן בעיה של סלוק מחיצות.

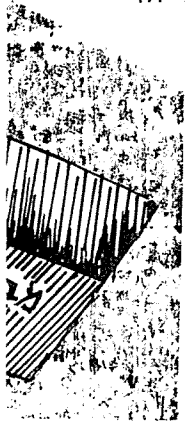
10. בסברא נראה שדין גזור רובא שנאמר במחיצות, אמור על גדירת קרקע הרשות ולא אויר הרשות והמקום על גבי המדרון דינו כאויר שהרי אין שם שטח מישורי. (ואף

7

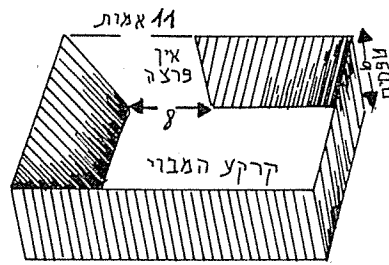
י"ר ח'

שכל מחיצה שנתמעט ג אלא שאין כאן לקרקע כרה"י אף שאין להם מדרון לרה"ר דלא מצינו שחיי טפחים מעל החלק העליון

ציור ח'

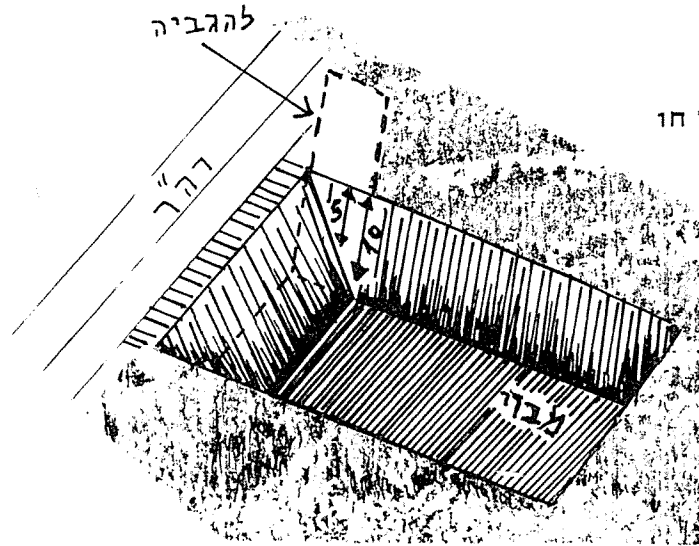

מחיצה עשרה וא"כ יש / אין צריך שם כלל מחיצ / עיין סימן שמ"ה סעיף י' מחיצות עשרה לשטח ה / כרמלית כלל ולא משו / בקרקעיתו.

י"ר ח

שכל מחיצה שנתמעט גובהה מעשרה פסולה אין זה משום שאין כאן גידור לאויר אלא שאין כאן לקרקע מחיצה בגובה עשרה וקצת ראייה לכך מהא דחורי רה"י כרה"י אף שאין להם מחיצות כמו בגזוטרסה. וגם מהא דמבוי שמדרון לתוכו ושוה לרה"ר דלא מצינו שחייב להגביה את מחיצות המבוי כדי שיהיו גבוהות עשרה טפחים מעל החלק העליון של המדרון (ציור ח"ו). שאם לא הגביה כן א"כ אין שם

מחיצה עשרה וא"כ יש שם פרצה ולפעמים במבוי קטן יהא פרוץ מרובה, אלא ע"כ אין צריך שם כלל מחיצה ואם המדרון מכוסה מים לכאורה כיון שממאי משחינן עיין סימן שמ"ה סעיף י"ח א"כ המים עצמם נדונים כשטח ולא כאויר ולכן בעינן מחיצות עשרה לשטח המים, אך זה אינו שהרי אם נידון השטח כרה"י אין למים דין כרמלית כלל ולא משחינן כלל ממאי א"כ גם כה"ג יש לדון שמודדים עשר בקרקעיתו.

את ענין

ציור שות שכו

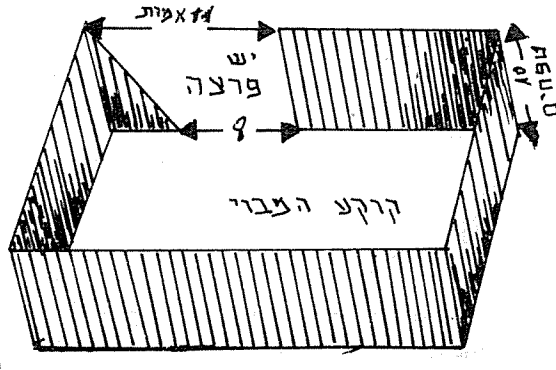
הוא דינו חיצה לו אוי ה על ה אין

מהני

ראש

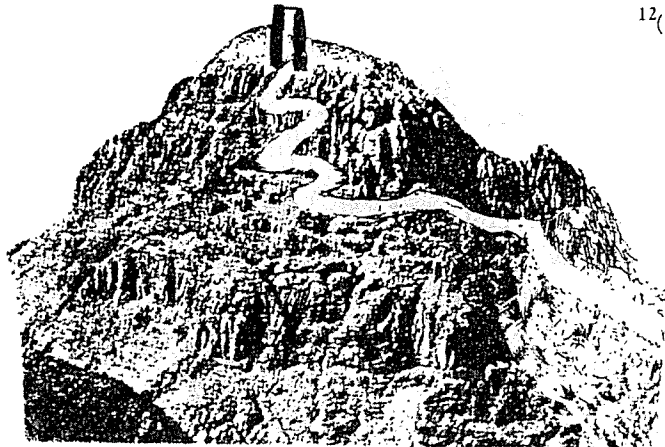
ולא (ואף

של המדרון ויש פרצה ביניהם מודדים את הפרצה בגובה עשרה טפחים¹¹.
(ציור ט').

ציור ט

ט). דרך העולה אל תל תלול ורחבה יותר מעשר אמות נחשבת כפרצה היות ודרך כלל אין שפועה תלול כשעור תל המתלקט עשרה מתוך ארבע. ואם בא לתקן הפרצה יעשה צורת הפתח בקצה הדרך במקום שהיא עוברת על המדרון — קודם שתכנס לחלק המישורי שבראש התל (ציור יי)¹²

ציור י

11. מכיון שאז יש פרצה בשטח הקרקע של הרשות, דכיון שאין המחיצה גבוהה עשרה הוא פרצה, אלא שאפשר לדון על פי כללי עומד מרובה בערב עין סימן ז'.
12. אם יעשה צו"פ בחלק המישורי א"כ יש עדיין פרצה בין המדרונות לבין צורת הפתח, ואם פרצה זו יותר מעשר או בקרן זזית הרי היא אוסרת.

י). תל ששטחו יותר מ ולא הוקף לדירה, ואם רו שיכול לבנות מחיצה עש בשונה הלכות סעיף ט"ז אך למעשה קשה לכו מעוגל), ואם יעמיד את ד מחיצות עשרה (ואם יגבי של ד' טפחים על ד' טפחי של המחיצה לכאורה מ

ציור י"א

ואם ירחיק את המחי מהני (ציור י"ב). כיון ש

ציור י"ב

מטנה עירובין ל"ח
 [ע"ג]:
 וס בגמרא וברייתא:
 ברייתא שם:
 ופסוק שם [ו"ה היא]
 ח"ש דף קכ"ח [שם]
 סימן ה' [ממשעות
 י' קש"י [שם ד"ה או
 דלת]:
 עס במשנה וברייתא:
 מגיד מטנה שם
 ה' ד בשם הרשב"א
 ודח הקודש שם
 ה' יא; ריב"ז [שם]
 וזין שם ד"ה הוא זין:
 עס בברייתא. ועד
 הסעיף הוא לשון
 צ"ח [שם בפרק ע"ו [שם]
 : ה"ו] לפי גרסתי
 ואל ופירושו כמו:
 זכ הרב המגיד שם:
 וס אוקימתא לחבי:
 ורבי המגיד [שם] בשם
 צ"ח [שם סוף הלכה י'
 זה יורה הרמב"ם וכן
 ו. המוספות ל"ח [שם
 ד"ה עומד]:
 ד. ה. מטנה בעירובין
 [ע"ג]:
 ווקימתא דרב הונא:

ציונים לרמ"א

(א) ב"י [עמוד כג ד"ה
 ועל] בשם הריטב"א
 וזין נ"מ, ב ד"ה הוא זין
 דניקין]:

הגהות והערות

כן הוא בדפוס. הנהיג
 : ומקור חיים הגיהו
 ור"י, וכן הוא במהדורת
 ג מקמ"ה, חתום ממלית
 זל קיים גירסת דפוס:
 הוקן ממהדורת פראג
 ו"ה, וכן הגיהו נתיב
 : ממלית השקל, פמ"ג,
 : מרובה בשלחן הטוב,
 זור חיים ולבושי שרד :
 עיין פמ"ג כחן וסימן
 : חשל חרטה אות ג
 ו. הר"א כחן סוף ס"ק
 ז' חתום חיים השמיע
 ז. "בהג"ה", וכן משמע
 במלית השקל:
 * [א] עיין משבנות וכו'
 פ סימן שמה ד"ה גם :
 הוקן ממהדורת
 ויטאמיר מרכ"ג:
 הוקן ממהדורת פראג
 ו"ה, וכן הגיהו מקור
 חיים:
 הב"י הביא חירון
 טב"ח, והצ"ח כתב

ד למעלה מעשרה. ל"ע, כיון לחלון ב' הציט פתוח לו מוך שלשה
 ד אס כן (י"י) אפילו (למעלה) [למטה] א' מעשרה היו רשות היחיד
 דהוי מורי רשות היחיד כמו שמבואר סימן ש"ה סעיף ד' בהג"ה י'
 ואי מיירי שאין החלון סמוך לו, אפילו למעלה מעשרה היו כרמלית
 כמו שכתב שם סעיף י"ו וכן כתבו
 הטור [שם עמוד ו] והרא"ש [עירובין
 פ"ט סימן ג], ע"ש ונ"ע. וזיזית קשה
 מה שכתב סוף סימן זה גבוה
 עשרה, ע"ש. עיין ריש סימן ש"ה
 [ס"ק א]: ה אסור להשתמש.
 דוקא בכלים ששצמו בתוך הציט
 (מגיד מטנה שנה טו, ד, בשם רשב"א
 עבודת הקודש בית נתיבות שער ג פ"ה
 הלכה יא), עיין סימן ש"ע"ג [סעיף א]:
 ו ואוסרים זה כו'. אפילו אין
 צמחון ארבעה (מגיד מטנה שם):
 ז כנגד ח' ונו. שהוא כחורי חלונו:
שנד א בתוך ארבעה.
 דמקום פטור הוא כיון
 ללא דרסי ליה רביס: ב אין
 מבלטל מרשות היחיד לקח
 היחיד דרך אויר רשות הרבים. ואף
 על גב שאגודו צידו, אסור כמו
 שכתבתי סימן ש"ג"ג [ס"ק ד], ואין
 צריך למה שדחק הריטב"א [עירובין
 טט, ב ד"ה אמר רב הונא בנפולגת]:

ויביאם: הגה [ט] ודוקא זין וכיוצא בו אכל אס הוא דבר רחב כגג שהמשתמש עומד שם עס
 הכלים מותר להשתמש בכל הכלים: י' ואם היה זין אחד לבדו יוצא על אויר ברמלית
 כל שהוא גבוה עשרה לעולם מותר בין רחב בין קצר ואפילו כלים שאין משתברין
 שלא נודו בכרמלית:

סימן שנג

דיני בור ואשפה ברשות הרבים. ובו ב' סעיפים:

א בור ברשות הרבים וחוליא סביבו (א) אם (א) עומד א בתוך ארבעה טפחים
 לרשות היחיד מותר למלאה ממנו (מרשות) [לרשות] היחיד אפילו אין
 החוליא גבוה עשרה (ב) [א] ואם הוא (ב) רחוק ארבעה מרשות היחיד ב אין ממלאים
 נח ברשות הרבים, אכל הכא לכתחלה קא ממלא הלכך אף על גב דאגודו צידו הוא ליה כמטלטל מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות
 הרבים להדיא ואסור, עכ"ל. ולי נראה חמוה מאוד דאין כאן קושיא כלל, דגם בסימן ש"ג"ג יש חשש דלמא נפל כלו וחסוי לחסוי ארבע
 חמות ברשות הרבים לפיכך צריך לומר שם [גמ] א' באסקופה נדרסת ולא גורין כן משום ציון כחצי קודש, וכן לשאר חירושים שם יש
 טעם למה לא גורין כן, ואם כן כחן באגודו צידו נמי יש ודאי לגזור דלמא נפיל כל הדלי מידו וילך למטה ויציאנו מרשות הרבים
 לציטו, ושצות זה ודאי אסור. זה נראה לי פשוט, ונעלם (ממנו) [ממני] כוונת הריטב"א בקושימו:

ערך לחם למהריק"ש

שנג סעיף ג וביאם כו'. ודוקא ציון שהוא קצר, אכל כנג רחב משתמש בו בכל הכלים:

באר היטב

שנד (א) אם עומד בתוך ארבעה טפחים. פירוש, הצור
 עלמא, והוא המקום הפנוי שבין הצור להכותל מקום
 פטור. ואף על גב דקיימא לן תל ברשות הרבים שאין צו ארבעה
 לא היה מקום פטור אלא כשהוא גבוה שלשה, שאני הכא דכל
 הפסק פתוח מארבעה זין צור
 וכותל לא דרסי ליה רביס כלל, על
 כן הוא מקום פטור צאין צו ארבעה
 אף על גב שאין גבוה שלשה, כן
 כתב צ"י [סוף עמוד כג] בשם
 ריטב"א [עירובין טט, ב ד"ה והא דתמן
 גור]. וטעות סופר יש שם, וז"ל
 כמו שכתבתי: (ב) ואם הוא
 רחוק וכו'. פירוש, הצור עלמא,
 דהשתא לא היה מקום פטור אלא
 או רשות הרבים או כרמלית (בקרן)
 [בקרן] זיית הסמוכה לרשות
 הרבים [סימן שמה סעיף יד], על כן
 צריך שמהיה החוליא של הצור גבוה
 עשרה, ממילא הדלי ששואב צו הוא
 למעלה מעשרה ושם לא היה רשות
 הרבים, והוא ממלא מרשות היחיד
 לרשות היחיד דרך מקום פטור,
 שכל שלמעלה מעשרה ברשות
 הרבים היה מקום פטור. מה שאין
 כן אם החוליא פתוח מעשרה הולך
 הדלי דרך רשות הרבים, ומטלטל
 מרשות היחיד לרשות היחיד דרך
 מקום רשות הרבים. וכתב צ"י
 [עמוד כד ד"ה וכתב] שהריטב"א [שם
 ד"ה אמר רב הונא בנפולגת] הקשה
 אפילו ברחוק יהיה מותר אפילו
 בלא גבוה עשרה כיון שאגודו צידו,
 דהיינו ראש הדלי, כי מיימי לה
 מרשות היחיד לרשות הרבים נמי
 אפילו שצות ליכא כדאיחא בקוף
 פירקין [שם קה, א], דהיינו מה
 שכתב בסימן ש"ג"ג [סעיף ג], ומירן
 בדך דחוק כמו שכתב צ"י.
 ומו"ח ז"ל [ב"ח שם ד"ה והריטב"א]
 חילק דבסימן ש"ג"ג דיעבד הוא ולא

(ב) רחוק. פירוש, הצור עלמא, דהשתא לא היה מקום פטור אלא או רשות
 הרבים או כרמלית (בקרן) [בקרן] זיית הסמוכה לרשות הרבים, על כן צריך
 שמהיה החוליא של הצור גבוה עשרה, ממילא הדלי ששואב צו הוא למעלה
 מעשרה ושם לא היה רשות הרבים, והוא ממלא מרשות היחיד לרשות היחיד

(ג) ואוסרים. אפילו אין צמחון ארבעה, מ"א [ס"ק ו]: (ד) אסור. דוקא
 כלים ששצמו בתוך הציט, עיין סימן ש"ע"ג סעיף (ו') [א], [מ"א ס"ק א]:
שנד (א) עומד. פירוש, הצור עלמא, והוא המקום הפנוי שבין הצור לכותל
 מקום פטור, דפתוח מארבע לא דרסי ליה רביס כלל, ע"ו [ס"ק א]:
 מחצית השקל

מגזר פוזנא
 פוזנא יחזא אגון חירון האל
 חנון ירושלים

* ע"י צ"צ חשובה הנחה אלא אם כן עמד שם לפוש אבל אם עמד שם לתקן משאו הרי עמידה זו משניות דף ל"ג צורך הילוכו ואינה חשובה הנחה ואין צריך לומר שהמושיט או זורק מרשות היחיד ע"ג לרשות הרבים או להפך דרך מקום פטור שהוא חייב:

ב וכן העומד במקום פטור ונוטל חפץ מרשות היחיד או מיד מי שעומד ברשות היחיד ונותנו ברשות הרבים או ביד העומד ברשות הרבים או להפך * ולא נחה ידו כלל במקום פטור כשהולכה דרך שם חייב אבל אם נחה ידו שם קצת פטור אבל אסור לעשות כן מדברי סופרים אפילו ע"י שנים כגון שאחד עומד ברשות היחיד ונוטל משם חפץ ומניחו במקום פטור והעומד ברשות הרבים נוטלו מפני שמזלזל באיסורי שבת לגרום לכתחלה הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים או להפך וגזרה שמא יבואו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים או להפך בלא הנחה במקום פטור בינתיים:

ג במה דברים אמורים ברשויות של תורה שהן רשות היחיד ורשות הרבים גמורה אבל ברשויות של דבריהם כגון מקום פטור העומד בין ב' חצרות שלא עירבו מותר לעמוד עליו וליטול מחצר זו ולהניח בחצר זו וכן במקום פטור שבין רשות היחיד לכרמלית ע"ד שיתבאר בסימן (שנ"ו) [שנ"ה (סעיף ג')] (שכיון שאף ברשויות של תורה אין איסור בזה אלא משום גזרה א"כ ברשויות של דבריהם היא גזירה לגזירה) ויש אוסרים אפילו ברשויות של דבריהם מטעם שיתבאר בסי' (שנ"ג) [שנ"ה (סעיף ג')] ויש להחמיר כדבריהם:

ד (וכל זה כשעומד במקום פטור ונעשית שם הנחה כמו שנתבאר וכן אם עומד ברשות היחיד ומניח חפץ במקום פטור וחוזר ועוקרו משם לכרמלית או לחצר שאינה מעורבת אבל אם מושיט או זורק דרך מקום פטור בלי הנחה בינתיים לדברי הכל אסור שהרי כיוצא בזה ברשויות של תורה חייב הטאת לכן ברשויות של דבריהם אסור מדבריהם ואין כאן גזרה לגזרה) ויש מי שמתיר גם בזה ואין לסמוך על דבריו [כמ"ש בסי' שנ"ג] [שנ"ז (סעיף ח')] ולדברי הכל אסור להוציא מרשות היחיד למקום פטור אפילו דרך רשויות של דבריהם כגון כרמלית או חצר שאינה מעורבת אפילו בלי הנחה בינתיים וכמו שאסרו מרשות היחיד לרשות היחיד דרך כרמלית כמ"ש בסי' שמ"ז (סעיף ט') והוא הדין מכרמלית לכרמלית דרך רשות היחיד כמ"ש שם אבל מכרמלית לכרמלית דרך מקום פטור מותר תוך ד' אמות: ה הלבנה למשה מסיני שהמעביר חפץ ד' אמות ברשות הרבים חייב וחכמים אסרו להעביר ד' אמות בכרמלית אבל מקום פטור מותר להעביר בו בכולו אפילו הוא ארוך אלף אמה ומותר לטלטל מכרמלית זו לכרמלית אחרת תוך ד' אמות כגון מים לבקעה וכיוצא בהן משאר הכרמליות:

ו אפילו מקום שהוא רשות היחיד גמורה מן התורה אלא שחכמים אסרו לטלטל בו אלא תוך ד' אמות כמו שאסרו בכרמלית גמורה כגון קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ע"ד שיתבאר בסי' שנ"ח (סעיף א') שמן התורה הוא רשות היחיד גמורה אפילו ארוך ורחב כמה מילין כיון שיש לו מחיצות אלא שמחוסר דירין והזורק מתוכו לרשות הרבים חייב אעפ"כ מותר לטלטל ממנו לכרמלית גמורה תוך ד' אמות כגון לבקעה העוברת לפניו ולא גזרו כאן כמו שגזרו על טלטול משאר רשות היחיד לכרמלית לפי שחששו כאן אם יהיה אסור לטלטל ממנו לכרמלית יטעו לומר שהוא אין לו דין כרמלית כלל ויבואו להתיר הטלטול בתוכו יותר מד' אמות:

ז ולמה זזששו יותר לאיסור הטלטול בתוכו מלאיסור הטלטול ממנו לכרמלית גמורה לפי שהטלטול בתוכו מצוי יותר מהטלטול ממנו לכרמלית גמורה ולכן בטלו זה מפני זה שהם אמרו והם אמרו: ח ולכן מותר ליקח מפתח מכרמלית שלפני גינה לפתוח ולנעול הגינה או להטמינו בתוכה ולחזור וליטלו ממנה כשהוא עומד בחוץ אע"פ שהגינה היא רשות היחיד גמורה מן התורה אלא שהיא ככרמלית מד"ס אם היא יתירה על בית סאתים ובלבד שלא תהא מפסקת ביניהן אסקופה שהיא רשות היחיד כגון שהיא גבוהה עשרה ורחבה ד' או אפילו אינה גבוהה כלל אלא שיש לה מחיצות (א) מן הצדדים הרחבות

קונטרס אחרון

(א) מן הצדדים כו'. ע"י נמוס' דף ט"ו דכותל האמצעי של מצוי מנטרף לג' מחילות על אסקופה (1) שבת ע"א ד"ה אע"ג:

הרחבות ד' טפחים מלמעלה הרחב ד' שס"א (סעיף ה') וש היחיד ואסור ט ואם אסקופה זו שמותר לטלטל להפך שהרי מטלטל לדקדק אם יש ברוו לאסקופה זו דין כו הרי כל רשות הרבי אין בו ד' על ד' ו ואף אסקופה זו בט בזמן שהפתח י ולכן יש לזהר שקיפת הדלת ול: ואילך הוא כרמלית יהיה במשקוף ד' ו למד שהאסקופה מ' כרמלית: (וכן בחלג יא ולכן באותן מ הוא לצד הרחו שלא יקח המפתח המשקוף הוא רשו יקח המפתח ממנו המפתח תחלה וא

שכאמלע כותל סכנגדה (וכ' בגינה כותל ההוא לא הוקף ללא אמרינן משום דהוי מן ונקיעת הרצים א"כ כשיש מ שרפוקה היא אין נכך כלום הדבוקות לפי שלענין פי תקו אחת מרוסות דבטיא צהו מ לעשות שם רשות היחיד אפ נקיעת הרצים גבי רשות הר מודה שהדלת אינה כמחילה את העובדים או אצל מכל מ הואיל ונעלמת ג"כ או שדאוי היחיד ועוד שפי תקרה העו מפסיק והוא הדין לענין שז ועד בכלל ולא אמרו שדופן י

(2) סק"ו: (3) סק"ד: (4) עירוב

טאמן חינוך בוגר
מה בגני
175 ורצו

הרחבות ד' טפחים דהיינו מזוזות הפתח מכאן ומכאן אם יש בהן ד' וגם יש עליה משקוף מלמעלה הרחב ד' שיש תורת תקרה עליו ואומרים בו פי תקרה יורד וסותם וכמו שיתבאר בסי' שס"א (סעיף ה') ושם"ה והרי זה כאלו היתה מחיצה לפני האסקופה ועל ידי כן נעשית רשות היחיד ואסור לטלטל דרך עליה מפני שמטלטל מכרמלית לכרמלית דרך רשות היחיד:

ט ואם אסקופה זו שנעשית רשות היחיד ע"י פי תקרה יורד וסותם הוא לפני רשות היחיד גמורה שמותר לטלטל בתוכה כגון בית וחצר מן הדין היה מותר לטלטל מהאסקופה לפנים או להפך שהרי מטלטל מרשות היחיד לרשות היחיד אלא שיש לאסור משום שאין הכל בקיאים לדקדק אם יש ברוחב המשקוף ד' שכשארין בו ד' אין אומרים בו פי תקרה יורד וסותם והרי יש לאסקופה זו דין כרמלית אם אינה גבוה עשרה ואע"פ שאינה רחבה ד' ואין כרמלית בפחות מד' הרי כל רשות הרבים שלנו הן כרמלית ואין מקום פטור בכרמלית אלא כל דבר שיש בה אפילו אין בו ד' על ד' הוא בטל אצלה ונעשה כמורה כמו שיתבאר בסי' שמ"ה (סעיף כ"ה) שכן עיקר ואף אסקופה זו בטלה אצלה ולא אצל רשות היחיד שבפנים הואיל ויש דלת מפסקת ביניהן ואף בזמן שהפתח פתוח אין האסקופה כלפנים אלא כלחוץ הואיל והוא עשוי לחזור ולינעל:

י ולכן יש לזוהר בבית שפתחו פתוח לכרמלית שלא לטלטל מן הבית ולחוץ רק עד מקום שקיפת הדלת ולא יותר אפילו משהו כי שמו לא יהיה במשקוף רוחב ד' ומשקיפת הדלת ואילך הוא כרמלית ואעפ"כ אין לטלטל מהכרמלית עד מקום שקיפת הדלת מבחוץ כי שמו יהיה במשקוף ד' ואז כל רוחב האסקופה הוא רשות היחיד אף משקיפת הדלת ואילך נמצאת למד שהאסקופה משקיפת דלת ואילך כלפי חוץ מטילין עליה מספק חומר רשות היחיד וחומר כרמלית: (וכן בחלל שעליה עד גובה י' טפחים מן הארץ אבל מי' ולמעלה הוא מקום פטור אף בכרמלית) (כמ"ש סי' שמ"ה):

יא ולכן באותן מקומות שאסור הטלטול שם מחמת שאין שם עירוב ופתח בית הכנסת הוא לצד הרחוב ואין שם חדר לפני הפתח והנכרי מביא המפתח יש להזהיר לשמש שלא יקח המפתח מידו עד שיהיה עמו תחת המשקוף שעל הפתח כי שמו תחת המשקוף הוא רשות היחיד ויטלטל מכרמלית שלפני בית הכנסת לרשות היחיד על כן יקח המפתח ממנו תחת המשקוף אחר כך יפתח המנעול ולא יפתח הפתח עד שיסיר המפתח תחלה ואחר כך יפתח הפתח כי שמו תחת המשקוף הוא כרמלית ונמצא מכניס

קונטרס אחרון

שזאמנע כותל שנגדה (וכ"מ מ"מ"ש ה"ז ו"ט"ז ס"ה ס"ה) בשם הרשב"א גבי קורה הרחבה ד' ע"ש דמצינן דלא כגמ"א (ואף דהכא נגינה כותל הוא לא הוקף לדירה וכרמלית הוא אין צדק כלום דהא צלמא אפילו צד' רוחות אמרינן פי תקרה וצוה כנגד זה היינו טעמא דלא אמרינן משום דהוי מפולש כמ"ש המוספות ור"ש"ה מהגמרא סוף פ"ק דסוכה והתם פירש"י דאיסור הפילוש משום קפנדריא וצקיעת הרבים א"כ כשיש מחיצה ג' צלמנע אע"פ שהיא מחיצת כרמלית מכל מקום כיון שחוסמת היא את העוזרים שוב אין כאן פילוש ואף שרחוקה היא אין צדק כלום לענין שבת כמ"ש המוס' ור"ש"ה שהציא מג"א סי' שמ"ה"ז אצל מכל מקום אינה מנערת לענין צ' מחיצות הדוקות לפי שלענין פי תקרה צעי מחיצות סמוכות לתקרה כמ"ש המוס' בעירובין דף צ"ד ע"ב דאפילו צרוח אחת לא אמרינן כו' והיינו רוח אחת מרוחות דנציא בהו מחיצה דהיינו שם ד' לשמואל ושתי דבוקות לרצ אצל לענין פילוש ודאי מהני כמו דמהני אפי' בכל הד' מחיצות לעשות שם רשות היחיד אפילו צלמנע רשות הרבים כמ"ש בסי' שמ"ה ובהאי גוונא י"ל ג"כ גבי דלת לפי מ"ש הרשב"א שהדלת מעכבת נקיעת הרבים גבי רשות הרבים בסי' שס"ד אצל לפי דעת רש"י וסיעתו שצנא"א שם צ"ל כמ"ש אצל לענין צ' דבוקות אפשר דגם הרשב"א מודה שהדלת אינה כמחיצה גמורה הואיל ועשויה להפתח ואינה מועלת אלא לענין פילוש וצקיעת הרבים הואיל ונגעלת צלילה וחוסמת היא את העוזרים אז אצל מכל מקום אינה מחיצה גמורה להחזיר הואיל והיא פתוחה או נפתחת כל היום ואעפ"כ אינה ג"כ כפרצה ממש להחזיר הואיל ונגעלת ג"כ או שראויה לינעל עיין סי' שס"ד"ה ש"אם היתה כפרצה ממש היה מותר לטלטל על אסקופת כל הבתים משום חורי רשות היחיד ועוד שפי תקרה העליונה הוא פי המשקוף אפילו אם אין התקרה מונחת על הכותל אעפ"כ הכל אחד לענין טומאה כל שאין סדק מפסיק והוא הדין לענין שבת שהיא כתקרה ענה שנגעת עד כאן ומחיצותיה הן מחיצות הבית שהן עצות במקום זה ונגיעות עד המזוזות ועד בכלל ולא אמרו שדופן עקומה היא הלכה למשה מסיני אלא בגובה אצל לא נכהאי גוונא אלא ודאי משום שהדלת סותמת ואין שם מחיצות

ד'

(2 סק"ו: 3) סק"ד: 4) עירובין צ"ד ע"א ד"ה בשתי: 5) פ"ט סי' ג': 6) י"ח ע"ב ד"ה מורינא: 7) ס"ק י"ג: 8) סעיף ב':

יי עמידה זו ישות היחיד

ותנו ברשות כה דרך שם כגון שאחד פני שמזלזל ואז להוציא

רשויות של ל מחצר זו [שנ"ה (סעיף) בריהם היא (סעיף ג')]

יחיד ומניה יט או זורק חייב חטאת לסמוך על מקום פטור צתיים וכמו מוכרמלית ד' אמות: ד' אמות תר לטלטל ליות:

ד' אמות תבאר בסי' לו מחיצות לית גמורה שות היחיד יין כרמלית

שהטלטול הם אמרו: זור וליטלו מוכרמלית היחיד כגון מן הצדדים רחבות

על אסקופה

יא. זיו או דף הכולט (לה) מכותל רה"י (לו) סמוך לחלון הפתוח לו (לז). או שהוא סמוך

ואילו בחלון נראה פשוט ולא בעיני פתוח ממש, דאפילו סגור לפעמים כדרך חלון. לא בטל ממנו דין חורין. ובזמננו יש הרבה גגין שאין להם מחיצות ניכרות, וכשאין עירוב אסור לטלטל בגג א"כ יש בו דין חורין, ועי' עוד להלן בדיני עירובי חצרות.

(לה) בדין זה אין נ"מ אם בולט לרה"ר או לכרמלית. ואפילו גדיים בוקעים תחתיו אין לחוש, כמ"ש התוס' עירובין לג ע"א וכ"כ הרשב"א בעבוה"ק. (לו) ז"ל המאירי בשבת דף ז ע"ב, חורי הבית המפולשים לרה"י ולרה"ר דינם כחורי רה"י הואיל ומ"מ יש לבני הבית תשמיש בהם היא העיקר, ולא סוף דבר חורים אלא כל פאות וזוויות ודפים במשמע כולם כרשות היחיד, אלא שבדפין היוצאים יש קצת תנאים יתבאר במס' עירובין כע"ה. עכ"ל. ולא מצאתי ביאורו בעירובין מה הם התנאים שיש בהם. ושם בדין זה לא הזכיר כלל דין חורים אלא שכתב שם דהזיו יש לו דין מקום פטור, וכן גבי מזחילה לא הזכיר מדין חורים. אבל בגמרא שם מצינו לשון חורי חלון לגבי זיו הכולט (עי' ברש"י שם), וכן כתב רש"י בשבת דף צט ע"ב בדה"א מורשא. וכ"כ התוס' בעירובין דף פט בדה"א במחיצות וכן כתב הרשב"א בעבוה"ק בהדיא. ועי' בתוס' עירובין דף לג ע"ב שכתבו דה"ה כלכלה התלויה בצד רה"י, אפילו בשולח הכלכלה הרחוקים מרה"י, והעתיק הגרע"א דברי התוס' בס' שמה סעיף ד. כתב הרשב"א בעבוה"ק חורי רשות היחיד יש להם גובה ואין להם עומק, עשוין הן להשתמש על גביהן לפיכך רואין אותן מלאין עד לרקיע ואין עשוין להשתמש תחתיהן, ע"כ, ונראה כוונתו להא דאמרינן בעירובין דף צח ע"ב דתחתון אוסר על העליון והעליון אינו אוסר על התחתון, אע"ג דאמרינן דרה"י נחתא לתחת (עי' מ"ש בזה לעיל סעיף ז ובהערה שם), אלא שאין בחורים דין נחתא לתחת כיון שלא נעשו להשתמש תחתיהן. (לז) שו"ע סי' שנג סעיף ב. ובשו"ע סי' שעד סעיף ד נראה דבעיני חלון דע"ד לעשות הסמוך לו דין חורין, ולכאורה ה"ה כאן. וכ"כ בכפה"ח ס"ק צ"ד, וכתב עוד דבעיני שיחא הגג תוך ג' סמוך לחלון דהוי כלבוד, אבל אם רחוק לא הוי כחורי רה"י, ע"כ. ועי' לעיל הערה לג, ועי' להלן. ואם אין חלון הבית פתוח לו, עי' מ"ב סימן שמה ס"ק סו שכתב בדעת המחבר שם סעיף טז שאף אם גבוה מעשרה ורחב ד' הוי כרמלית, ואע"ג דאין כרמלית למעלה מעשרה, היינו ממקום שהוא כרמלית אמרינן שאין רשות הכרמלית עולה כי אם עד ג' באוירו, אבל זיו זה שאין לו מחיצות ושם כרמלית עליו לפי שאין לו מחיצות, אין נ"מ במה שיש אויר עשרה תחתיו, והביא המ"ב שם מדברי הא"ר והגר"א שדעת כמה ראשונים שכיון שהוא גבוה עשרה ורחב ד' הרי הוא מקום פטור, וכ"כ במ"ב סימן שנג סק"ח ובכה"ל שם, ונראה שהכריע כן להלכה, וכ"כ בבה"ל סימן שנה ד"ה וחלון. ובעבוה"ק שער ג פרק א (מהדורת ירשלים סעיף כ) כתב, דף רחב ארבעה היוצא מכותל רה"י, בזמן שגבוה עשרה ה"ז כחורי רה"י, אע"פ שיש תחתיו בקיעת גדיים, יראה לי שאין בקיעת גדיים מעכבת בחורים אלא ברשות עצמה שלא לעשותה רה"י וכו', לפיכך דף היוצא מכותל שאינו מוקף לרה"י ואין ברחבו ארבעה (נראה שהכונה על הכותל שאינו רחב ד', שאם הוא רחב ד' הרי הכותל רה"י אע"פ שאינו מוקף לרה"י), אע"פ שיש ברוחב הזיו דע"ד וגבוה עשרה, אין זה רה"י, וה"ז כנעץ קנה ברה"ר ונתן טרסקל על ראשו שאינו נדון משום רה"י אלא כאויר ומקום פטור, דף היוצא מכותל רה"י ואין ברחבו ד', כל שסמוך לראש הכותל או לחלון שבכותל וכו' (עי' להלן המשך דברי הרשב"א). ונראה מדברי הרשב"א שכל שהזיו יוצא מכותל שיש לו דין רה"י, בין מחמת עצמו ובין מחמת שהוא מוקף לרה"י, ויש בו דע"ד וגבוה עשרה הרי הוא כחורי רה"י, אע"פ שאינו סמוך לחלון או לכותל, ולא הוצרך לסמוך אלא כשאין בו דע"ד, אבל אם יוצא מכותל שאין בו דין רה"י הרי הוא מקום פטור, וכן למד הנש"א כלל מז סק"ג בדעת הרשב"א.

לגג (לח), או לרז

ובחידושי צמח ז ממש, ותמה הצ"צ רה"י ממש ולא מז ואדרבה, שאם נאנו וגם דיוקו ברש"י מחמת עצמו אלא אפילו כשאין חלון שהבין בדעת הגר"א אין נעשה הזיו רה בלא טעם בקיעה, וכן בדברי התוס' ש גוד אחית במקום י לבין דין גוד אחיו וברש"י תוס' שם, ע"א ובעירובין דף מחיצה בגובה עש בקיעת דגים מבטי רה"י, אלא שאין י תלויה, וכן במשלי ועדיין צ"ע, ועי' פ (לט) הרשב"א בעו גורסין בתוס' עירו שגא ובנש"א כלל ד"ה ורבי סבר דמי שאם אין בו דע"ד ע"ב אי דלית ביה צ"ע בטעמא דפחו דאדרבא אם אינו משום חורי רה"י, דברי היד אפרים ז אדם כלל מז אתו ג ורחב ד' הוי כחורי הוי כחורי רה"י. ה לאורך הגג או חלו ט"ס דמ"ש בולט כחורי רה"י שהג

ספר נתיבות שבת
תורה ל יצחק יצחק בלוי
1435

למעלה מעשרה טפחים (מב) נדון כרה"י, וכן מזחילה שבראש הגג (מג) דינה כרשות היחיד (מד).
ומ"מ לענין להשתמש בהם לאויר. רה"ר יש כמה סייגים ויתבאר בפרק י.

עשרה ורחב ד' ומזחילה נתונה על שפת הגג לארכו לקבל מי גשמים היורדים מן הגג והמזחילה נתונה תוך ג' טפחים לגג וכו' מפני שהמזחילה כחורי רה"י וכו', ואפי' לא היתה המזחילה רחבה ד' הגג מצטרף עמה להשלימה (לעשרה) [לארבעה] דכל תוך ג' כלבוד דמי. היו מי הגג נגרין דרך צנור והצנור ארוך ראשו תחוב כגג וארכו משוך לחוץ אם אין הצנור רחב ד' הרי זה מקום פטור ואינו נדון משום חורי רה"י כמו שבארנו למעלה. עכ"ל. ונראה מדבריו דלעולם בעינן רחב ד' בזיו אלא שמצרפין הרשות לרוחב ד' ואם הזיו כשי"ך לחוץ כגון צנור אי אפשר לצרף הרשות דמאי מהני אם נוסף הרשות הרי באורך יש בו ד' אלא שאנו צריכין גם ברוחב, אבל כשארכו נתון לאורך הרשות והוא ארוך ד' אלא שאין בו רוחב ד' מהני צירוף הרשות שיהא גם ברוחב ד'. (מב) שו"ע שם, ועיין במג"א סימן שנג שהקשה דאפילו למטה מי נמי יהא נידון משום חורין. ומ"מ רוב האחרונים הסכימו בזה דלא כהמג"א, עיין במ"ב ובשעה"צ, ועיין באבן העזר שכתב דמדינא הוי רה"י והזורק לשם חייב אלא שלענין טלטול כיון דזכו ביה בני רה"ר דינו ככרמלית. וכן הסביר בבית מאיר, וכן משמע בשו"ע הרב בקו"א. (מג) הקבוע בכותל סמוך לגג כדי לקבל מי גשמים והולך לאורך הכותל ואינו מופלג מן הכותל ג' טפחים, אבל צנור היוצא ובולט להלן מן הגג אין בו דין חורי רה"י, כמבואר בשו"ע ויתבאר בפרק י. (מד) עיין שו"ע סימן שנא סעיף א, ורוב הראשונים לא הזכירו בדין מזחילה דין חורי רשות היחיד, אלא משום דסמוכה תוך ג' לגג אמרינן לבוד והוי כגג. והר"י הונתן במשנה דמזחילה האריך בענין זה ומכיון שדבריו סותרים לכאורה (עי' בהגהות הב"ח ובחיודושי מהרמ"ז שם), לא זכיתי לירד לסוף דעתו אם יש במזחילה דין חורין או לא, ובעבוה"ק להרשב"א כתב בהדיא דמזחילה הוי רה"י מדין חורין, אלא שיש להרשב"א שיטה אחרת בדין חורין כמו שנתבאר לעיל, והמאירי בדין מזחילה לא הזכיר דין חורין אלא בהך דצינור כתב דסתם צנור אינו רחב ד' שאין הצנור נדון כחורי רה"י שהרי רחוק מן הגג שלשה, אע"פ שראשו האחד קבוע בכותל, משמע דבמזחילה הוי כחורי רה"י כיון שאינו מופלג (וגם לא הבנתי מ"ש שהרי הוא רחוק מן הגג אם כוונתו שתחלת הצנור הקבוע בכותל רחוק מראש הגג או שאפילו אינו רחוק כיון שנמשך יותר מג' תו לא הוי חורי רה"י. וצ"ע למה כיון שבחלק הסמוך לרה"י היה ראוי להקרא חורי רה"י גם החלק הנמשך להלן היה ראוי להקרא חורי רה"י דהרי גג הסמוך לחלון נקרא כל הגג רה"י מדין חורין (כמו שכתוב בס' שמה וסי' שעד) אע"פ שהוא מופלג מהחלון, ועי' בשו"ע הרב שהוסיף בדין מזחילה (בסוגריים) ומונחת כולה תוך ג' לגג, משמע שאם חלק ממנו בולט להלן מג' תו לא הוי רה"י, ובמראי מקומות שם בשו"ע הרב יש שם ט"ס, ואיני יודע מהו מקור הלכה זו, ונראה דכוונתו לדברי המג"א בסק"ג שבולט ג' לא חשוב כגג, ופירש השו"ע הרב כוונתו דכיון שבולט ג' אע"פ שתחלת המזחילה תוך ג' לא הוי כגג, אבל בפמ"ג בסק"ג וכן בסק"ה בסוגריים נראה בהדיא דכוונתו דתחילת הבליטה מופלגת ג' אז לא הוי כגג. אבל אם תחלת המזחילה תוך ג' אע"פ שנמשך להלן מג' הוי רה"י. אלא שמדברי הפוסקים גבי צנור לכאורה נראה דכיון שהוא רחוק לעולם אין לו דין רה"י. וביד אפרים כתב דלעולם גם גבי צנור אע"פ שבולט יותר מג' דינו כחורי רה"י אלא דצריך שיהא בו דע"ד שאם לא כן לא הוי עקירה מע"ג מקום ד', ודבריו צ"ע. ובמג"א סק"ה משמע שיש דין חורי רה"י במזחילה וצנור, עיי"ש. אלא שבמחצה"ש הקשה שם לדבריו, ופירש כוונתו שאינו ממש דין חורי רה"י כיון שאינו ראוי לתשמיש דאינו עשוי כי אם לקבל המים ולהעבירם שלא יקלקלו הכותל, אלא שלמעלה מי' דינן כרה"י ולא מטעם חורין, ועיין מג"א סק"א שציין לסוף סימן שעד ושם נתבאר דין גג הבולט וחלון פתוח לו. ולכאורה היה נראה כוונתו דגם כאן הוי המזחילה כחורין כיון שסמוך לגג, אבל במחצה"ש ופמ"ג הבינו דכוונת המג"א שאם המזחילה בולטת ד'

יב. גומא או צו
יג. בית שאין ב
כרמלית (מז).

הוי כמחיצות שאין
נ"מ בין בליטה ד'
וצנור, והטעם כמו
שוה ממש לחלון א
ולבוד אינו עושה ר
לגג ג' ואינו בולט ו
שפיר כתב הרמב"ם
שבכותל יש דין ר'
להרמב"ם למטה כ
שבוה חלוקין שאר
חורי רה"י הוא, ולי
דלאו מדין חורי רה
לאסור מדרכנן. ו
צירוף אבל דבר הכ
שדין חורי רה"י עי
צריכין שתהא המזו
סמוכה לגג. ופרטי
(מה) כן משמע בד
דלמטה מעשרה א
פטור, דהיינו שאין
דאם אין במקום ד
וכמ"ש בס' שמה
נדונין כחורי רה"י,
אין הרבים דורסין
דלא הוי רה"ר, מ
(מו) שו"ע סימן שו
ואסור לטלטל בו י
שחכמים עשאוהו
(עי' חזו"א סימן סו
ע"א כתב דכיון ד
עליו מן התורה דין
ולכאורה לא מצינ
כרמלית מדרכנן. ו
לדירה אין המחיצ

טו. אסקופה שלפני הבית, משקיפת הדלת כלפי פנים דינה כלפנים (נב), ומשקיפת הדלת כלפי חוץ נדון כרשות שלפניה מבחוץ (נג). L

טז. היתה האסקופה גבוהה עשרה ורחבה ד', הרי היא רה"י מצד עצמה (נד), ואם אינה גבוהה עשרה דינה ככרמלית (נה).

יז. היה מעל האסקופה משקוף רחב ד' וב' מחיצות מן הצדדים, נעשית רה"י מדין פי תקרה יורד וסותם (נו), אלא שמכיון שאין הכל בקיאים לדקדק אם יש ברוחב המשקוף ד', אסור להוציא מהבית לאסקופה (נז), וכן כשאין ברוחב המשקוף ד' אסור להוציא מהאסקופה לכרמלית שלפניה (נח).

(נב) שו"ע הרב סימן שמו סעיף טו, ומדבריו בקו"א שם משמע שהטעם הוא מדין חורי רה"י, והיינו אפילו כשאין בשקיפת הדלת צוה"פ, דאל"ה פשוט דהוי רה"י ע"י צוה"פ, ונראה מדבריו שאין נ"מ בזה בין פתח פתוח או נעול, וכן משמע במג"א שם סק"ד. (נג) רמ"א סימן שמו סעיף ג, וגם בזה אין נ"מ בין פתח פתוח או נעול, ואפי' פתוח אין דינה כלפנים (מג"א), וכתב בשו"ע הרב הטעם מפני שהפתח עשוי לחזור ולנעול, והיינו שמשום כך אינו נדון כחורין להיות בטל לבית שלפנים (עי' לעיל בדין חורין מחמת חלון, שכתבתי שאפי' כשהחלון סגור דינו כחורין, ויש לחלק, וצ"ע), ונראה דה"ה באסקופה שבין כרמלית לרה"י, ואם אין שם דלת נראה דבטיל כלפי רה"י כדין חורין המפולשים, ועי' שו"ת שבט הלוי ח"ג סימן נז. ומ"ש הרמ"א שיש לה דין רשות שלפניה, כתב במ"ב שאם לפניה רה"ר הוי רה"ר ואם כרמלית כרמלית, ובכה"ל כתב בשם הגר"א דכיון שעוכי האסקופה יש לה מחיצות אין דינה כרה"ר, ובביאור הגר"א כתב דיש לו ג' מחיצות, ולכאורה אין לה אלא ב' מחיצות, שהרי הדלת לאו כמחיצה, ואפשר שמצדדין כותל הבית שבפנים, ומ"ש המ"ב דהוי רה"ר נראה שלמד כן מדברי הרמ"א שכתב אחר שכל רשויות שלנו הם כרמלית וכו', דמשמע שבה"ר גמור נדון כרה"ר, וצ"ע מ"ש מצדי רה"ר. ועי' חזו"א סימן סו ס"ק טז. L (נד) רמ"א סימן שמו סעיף ג, ומותר לטלטל מהבית לאסקופה, וממנה לחוץ אסור, ואם האסקופה לפני גינה שיש לה דין קרפף שהוא כרמלית מדרבנן, אסור מהגינה לאסקופה וכן מהאסקופה לחוץ. (נה) מ"ב שם, ואסור להוציא מהבית לאסקופה, אבל מן האסקופה לחוץ, אם לפניה כרמלית מותר, ובאסקופה שלפני גינה כרמלית מותר גם מהגינה לאסקופה וגם ממנה לחוץ, אע"פ שהגינה היא רה"י מן התורה, ונראה שאף מן הגינה לחוץ מותר, אע"פ שהוא מוציא מכרמלית לכרמלית דרך כרמלית, ובלבד שהוא תוך ד' אמות. ואם האסקופה גבוהה פחות מג' פשוט שבטלה לרשות שלפניה, ומג' עד עשרה ואינה רחבה ד', נעשה כרמלית מדין מצא מיין את מינו, ולסברת המ"ב תליא בפלוגתא דסימן שמה סעיף יט אם יש מקום בכרמלית, וכ"כ בשו"ע הרב.

(נו) רמ"א סימן שמו סעיף ג, וכמו שביארתי הלכה זו בפרק יח, ובכה"ל סימן שסא משמע שגם זה תלוי בפלוגתא, ולדעת הפוסקים דדי בתקרה טפח לדין פי תקרה ה"נ סגי במשקוף טפח, אמנם במאירי בסוגיא דאסקופה נראה דאפי' לדעת הפוסקים דבעלמא בעינן רחב ד', באסקופה שהיא כולה מוקפת מחיצות והתקרה על גביהן לא בעינן רחב ד', אלא שלכאורה ע"כ בעינן כאן רחב ד' כדי שיחול שם דין רה"י שאינו בפחות מד', ואפשר דשאני הכא שפתוח כלפי פנים, אע"פ שיש שם פתח או דלת, אינו גורע מרוחב ד' להחשב שם רה"י, וצ"ע. (נז) רמ"א שם עפ"י ביאור שו"ע הרב, שמא לא יהא בו רחב ד', וכשהאסקופה לפני גינה כרמלית אסור להוציא מהגנה לאסקופה שהיא רה"י או להיפך. (נח) מ"ב שם ס"ק כו בשם המרדכי, דשמא יש בו רחב ד' והוי רה"י (והמ"ב הזכיר רה"ר שלפניו, אבל פשוט דה"ה

19

יח. מים המ יותר משטח בי בכלל החצר (סג) נהר או ים הנ לכרמלית שלפו ואילך כלפי חוץ אבל מ"י ולמעט שעל אסקופה, פי תקרה שהיא באסקופה שה שהאריך כדיני ועי' עוד בפרק מסוגית הגמרא (נט) כגון בור ו למים שבחוץ, ובשעה"צ שם. הראב"ד דכשנ שם. (סג) ע

7

[כדלהלן] ויהא כל הגג מותר, אלא ע"כ שכוונת התוס' היא שגם הגג לא
הוי רשות היחיד משום שאין לו מחיצות. וכתב שאפשר שאם הבליטה
פחות מד' טפחים שפיר נאמר גוד אסיק, וממילא הגג והבליטה יהיו רשות
היחיד. ואפשר שדוקא בבליטה פחותה מג' טפחים אמרינן דהוי רשות
היחיד, ואפשר עוד ששיעורו בטפח, ועכ"פ בחצי טפח ודאי הוי רה"י.
נראה בביאור הלכה (סי' שמה ד"ה גג) שכתב שמסתימת הפוסקים משמע
שאפילו בבליטה כלשהו לא אמרינן גוד אסיק].

ו. חורי רשות היחיד

74 הנה מצינו עוד מקום שנחשב רשות היחיד אע"פ שאין לו מחיצות
והיינו חורי רשות היחיד. איתא בעירובין (צח:) 'זיז לפני חלון נותנין עליו
ונוטלין ממנו בשבת'. ופרש"י (ד"ה זיז) שהזיז גבוה י' ורחב ד'. וביאור
הדברים הוא, שזיז זה שהוא רחב ד' טפחים בולט מחלון של רשות היחיד
והוא מוגבה עשרה טפחים מקרקע רשות הרבים, והוי רשות היחיד אע"פ
שאין מחיצות סביב הזיז, משום שהזיז נחשב כחורי רשות היחיד. וכן מובא
להלכה בשו"ע (סי' שנג ס"ב).

ועיין ברא"ש (עירובין פ"ט הלכה ב) שכתב שם שגג בולט הוי כרמלית
וכמו שהבאנו לעיל. וכתב עוד 'וכן נראה דאם יש חלון ארבעה על ארבעה
פתוח לגג, הוי כחורי רשות היחיד אף על גב דלית ליה מחיצות'. כלומר
שכיון שהגג פתוח לרשות היחיד דרך החלון, נחשב הגג רשות היחיד אע"פ
שאין לו מחיצות. ונפסק כן להלכה בשו"ע (סי' שמה סט"ז).

וראיתי בקובץ בית תלמוד להוראה [קובץ שני (קיץ תשד"מ)] במאמרו
של הרה"ג ר' משה פריעדמאן שליט"א, שדן לגבי טלטול במרפסת
(פארטש בלע"ז) שלפני הבית באופן שהמרפסת אינה מוקפת מחיצות מד'
צדדים. ובתחלה רצה להתיר לטלטל בה מדין חורי רשות היחיד וכמו זיז
הבולט. אמנם שוב העיר מדברי שו"ע הרב בקונטרס אחרון (סי' שמו)
שכתב שדין השו"ע הוא רק בזיז הבולט מרשות היחיד ואין דבר שמפסיק
בין רשות היחיד לזיז, אבל אם יש דלת שמפסקת בין רשות היחיד לזיז
הבולט, בטל דין חורי רשות היחיד מהזיז אפילו אם הדלת פתוחה, וא"כ
במרפסות שלנו שתמיד יש דלת בינם לבין הרשות היחיד אין המרפסת
יכולה ליחשב לחורי רשות היחיד ואפילו בשעה שהדלת פתוחה.

ובספר פתחו של היכל להרה"ג ר' אשר הלוי מאנן שליט"א (עמ' רפ), כתב לחלק בדבר ד'כל זה יש לומר בפרוץ תוך י' טפחים דאז משתמשין גם בצד האחר, ע"כ אם סוגרין החלון כמה פעמים י"ל דיותר נתבטל לרה"ר ממה שיתבטל לרשות היחיד, דהרי הוא פתוח לעולם לרשות הרבים, אבל אם הוא פרוץ רק למקום פטור דשם ליכא השתמשות בני רשות הרבים, א"כ אי אפשר להתבטל רק לרשות היחיד, ע"כ אף אם סוגרין החלון מידי פעם הוי ליה חורי רשות היחיד. ובאמת מוכרחין לחלק כן, דהרי מבואר בס"י שמה (סט"ו) דאם יש חלון בגג הוי כל הגג רשות היחיד משום חורי רשות היחיד, אף דודאי חלון הגג דהוא ארוכה יש לו כיסוי, דאל"ה יכנס בו גשמים וכדומה והוא פשוט, וע"כ דכיון דליכא התבטלות רק למקום החלון שפיר הוי חורי רשות היחיד אף אם סוגרין החלון, משא"כ בדלת דהוא למטה מיו"ד לא הוי חורי רשות היחיד. וא"כ מיושב קושית המג"א (סי' שמה סק"ב) שדן אם מהני חורין למטה מי' טפחים, והקשה ממה שכתבו התוס' שלמטה מי' שייך לרה"ר, וי"ל דחורי רשות היחיד היינו בחורים בלי כיסוי כלל, וע"כ הוו חורי רשות היחיד אפילו למטה מיו"ד, משא"כ בזיו לפני החלון שכל חלון סוגרין מידי פעם, א"כ אם הוא למטה מיו"ד לא הוי חורי רה"י דהו"ל כדלת, ודוק בזה. [ועיין בספר נתיבות שבת (פ"כ ס"ק לה) דכתב בפשיטות דחורי רשות היחיד אפילו שסוגרין הוי רשות היחיד, ואח"כ (ס"ק נג) העיר דבאסקופה מבואר דליתא, וכתב דיש לחלק ולא ביאר החילוק ונשאר בצ"ע. ולענ"ד כתבתין]. ולפי האמור יש לדון בנידון דידן, דאי היינו אומרים כמו שנראה סתם משלחן ערוך הרב דאצל דלת אין אומרין חורי רשות היחיד, א"כ בנידון דידן [לגבי הפארטש] ג"כ הדין כן. אבל למה שהעליתי לחדש דיש לחלק בין פתוח תוך עשרה לרשות הרבים או למעלה, א"כ באופן דהאסקופה אצל הדלת הוא למעלה מי' יש לומר ולדון ביה משום חורי רשות היחיד אף אצל הדלת. אלא דזה תלוי במחלוקת הנ"ל, דלחת"ס ונפש חיה דמחיצה גדרסת שמה מחיצה [שהרי שיש מדרגות לפני הפארטש], א"כ אינו פרוץ למקום האסור לו ושפיר הוי חורי רשות היחיד. אבל לאמרי יושר דלאו שמה מחיצה א"כ המדרגות כמדרון יחשב, וא"כ הוי החור פרוץ למקום האסור לו והוי כפרוץ לכרמלית, וא"כ דינו כזיו דלאו רשות היחיד. וכלומר שאם ננקוט שמדרגות הם כתל המתלקט שהוא כמחיצה, א"כ אין הפארטש פרוץ למקום האסור ושפיר הוי חורי רשות היחיד אע"פ שיש דלת בין הבית

לפארטש נדהיי לולי דין חורי אם ננקוט שמ הפארטש פרוץ מהרה"ג ר' יצו למקום האסור.

ז. עד איזו יש לברר האם בכי האי לא. והנה איתו ישראל אין חי שמעתא, א"ל ז מהך גיסא ומד ודיגלת מהאי ומורדות קאמה ישראל וכו' וכן בגמ' טעמא דני כב: ד"ה דילנ מחיצה כולי ה: כוונתם שמחיצ העשויות בידי רבים ומבטלי בידי שמים גרו (ק.) שמחיצה ז דהוי מחיצה ג השיטות המובז היחיד מדאוריית עוד.

ב. בריטב" עצמו תוך המח

לפארטש ןדהיינו כשיש מחיצות משאר הצדדים, שאז הוי רשות היחיד אף לולי דין חורי רשות היחיד, שהרי המדרגות הם המחיצה הרביעית]. אולם אם ננקוט שמדרגות אינן מחיצה כיון שהן מחיצה נדרסת, אם כן הוי הפארטש פרוץ למקום האסור ואין דינו כחורי רשות היחיד, וכן שמעתי מהרה"ג ר' יצחק עבאדי שליט"א, שנקט להלכה שמדרגות נחשבות כפרוץ למקום האסור.

L

ז. עד איזה שיעור מקום מועילות המחיצות שסביב לו להתיר

יש לברר מה הדין בשטח גדול מאד שהוקף ע"י ג' או ד' מחיצות, האם בכי האי גוונא המחיצות עושות את המקום המוקף לרשות היחיד או לא. והנה איתא בגמ' עירובין (כב.) 'א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן, ארץ ישראל אין חייבין עליה משום רה"ר. יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא, א"ל אביי לרב דימי, מ"ט, אילימא משום דמקיף לה סולמא דצור מהך גיסא ומחתנא דגדר מהך גיסא, בכל נמי מקיף לה פרת מהך גיסא ודיגלת מהאי גיסא, דכולא עלמא נמי מקיף אוקיינוס. דילמא מעלות ומורדות קאמרת'. מבואר בגמ' שסולמא דצור אינה משמשת מחיצה לארץ ישראל וכו' וכן אוקיינוס אינו משמש מחיצה לכל העולם. אולם לא הוזכר בגמ' טעמא דמילתא. והראשונים נתנו ב' טעמים לזה. א. בתוס' (עירובין כב: ד"ה דילמא) כתבו 'דמחיצה שאינה עשויה בידי אדם לא חשיבא מחיצה כולי האי, ואפי' רבנן מודו דאתו רבים ומבטלי מחיצה'. ובפשטות כוונתם שמחיצות העשויות בידי שמים אינם חשובות כ"כ כמחיצות העשויות בידי אדם, ובמחיצות כאלו אמרינן לכו"ע שאם יש שם רבים אתו רבים ומבטלי להני מחיצות. אולם גוף הדבר צריך בירור למה מחיצות בידי שמים גרועות ממחיצות העשויות בידי אדם, הא מצינו בגמ' בשבת (ק.) שמחיצה זו מועילה מדאורייתא, לגבי תל המתלקט עשרה מתוך ארבע דהוי מחיצה גמורה, ואם המדרון סובב את התל מג' או ד' רוחות [כפי השיטות המובאות לעיל ע"י כמה מחיצות נעשה רשות היחיד], הוי רשות היחיד מדאורייתא והזורק ונח על גביו חייב. ולהלן יתבארו דברי התוס' עוד.

ב. בריטב"א (שם כב:) כתב 'אומר רבינו הרב ז"ל, דהיינו כל שרואה עצמו תוך המחיצות. דאע"ג דלגבי שבת לא בעינן מחיצות הניכרות לדירתו